

samen werkt.

**Partos input
Europese Parlementsverkiezingen
2024**

Partos input Europese Parlementsverkiezingen 2024

Jaren van vooruitgang op het gebied van eerlijke en duurzame ontwikkeling staan onder druk.¹ Het aantal mensen dat leeft in armoede is voor het eerst in decennia toegenomen. In 2021 waren meer mensen op de vlucht voor oorlog en geweld dan ooit tevoren. De klimaatcrisis verergert al deze problemen en maakt nu al dodelijke slachtoffers in het mondiale Zuiden. Tegelijkertijd neemt de geopolitieke competitie tussen machtsblokken toe. Rusland en China zijn op charme-offensief en weten landen in het mondiale Zuiden voor zich te winnen met beloftes van grootschalige investeringen of gewapende steun. In de Verenigde Naties brokkelt het draagvlak voor democratie en internationale rechtsorde langzaam af.

Partos is ervan overtuigd dat ontwikkelingssamenwerking kan bijdragen aan het keren van deze neerwaartse trends. Met Nederlandse ontwikkelingssteun werd in 2022 hard gewerkt aan duurzame ontwikkeling. Zo verhoogden 10,6 miljoen kleinschalige boeren in het mondiale Zuiden hun voedselproductie en kregen 3,4 miljoen mensen toegang tot hernieuwbare energie.² Ook op geopolitiek gebied was ontwikkelingssamenwerking van grote waarde. Zo wisten organisaties in het mondiale Zuiden inperkingen van de vrijheid van meningsuiting en het demonstratierecht terug te draaien en kregen honderdduizenden mensen toegang tot eerlijke rechtspraak.³ Daarmee versterkt ontwikkelingssamenwerking van binnenuit het maatschappelijke tegenwicht tegen autoritaire krachten.

Ondanks deze hoopvolle resultaten is duidelijk dat Nederland deze uitdagingen in zijn eentje niet het hoofd kan bieden. Zeker niet nu het kabinet besloten heeft om 3,4 miljard euro te bezuinigen op ontwikkelingssamenwerking.⁴ Alleen door op te trekken met grotendeels gelijkgezinde landen in internationale samenwerkingsverbanden zijn we opgewassen tegen mondiale uitdagingen. Het belangrijkste en meest hechte samenwerkingsverband is de Europese Unie. Samen met haar lidstaten beschikt de Unie over het grootste ontwikkelingsbudget ter wereld.⁵ Daarmee kan zij een sleutelrol vervullen in de aanpak van armoede, honger en klimaatverandering. Als grootste handelsblok ter wereld kan de EU wereldwijd respect voor mensenrechten en klimaat stimuleren. En met haar diplomatieke macht biedt de EU weerstand tegen autoritaire geopolitieke spelers.

Maar dan moet de EU wel realistisch zijn: de veelvoud aan internationale uitdagingen vraagt om meer inzet. Dat betekent méér steun voor maatschappelijke organisaties en betrokken burgers die zich inzetten voor een betere wereld. Zij zitten immers in de haarvaten van de samenleving en weten welke oplossingen écht werken. Maar realisme betekent ook: EU-beleid herzien wanneer de effecten ervan eerlijke en duurzame ontwikkeling in de weg staan, bijvoorbeeld rond het EU-Mercosurverdrag. Alleen dan zijn we een geloofwaardige partner voor landen in het mondiale Zuiden. En die landen hebben we maar al te hard nodig om de klimaatdoelen te halen, conflicten te

---

¹ [Verenigde Naties \(2022\)](#)

² [Ministerie van Buitenlandse Zaken \(2023\)](#); [Ministerie van Buitenlandse Zaken \(2023\)](#)

³ [Ministerie van Buitenlandse Zaken \(2023\)](#); [Ministerie van Buitenlandse Zaken \(2023\)](#)

⁴ [Partos \(2023\)](#)

⁵ [Europese Commissie \(2022\)](#)

voorkomen en mensenrechten te beschermen. Als de EU hen niet aan haar zijde krijgt, dreigen deze landen in de invloedssfeer van autoritaire staten te belanden.

Pak mondiale uitdagingen aan met robuust ontwikkelingsbeleid

- De EU en haar lidstaten moeten versneld hun afspraak nakomen om zowel EU-breed als individueel **0,7% van hun nationaal inkomen** te besteden aan ontwikkelingssamenwerking.⁶
- De EU moet een **Feministisch Buitenlandbeleid (FBB)** krijgen, zoals verschillende EU-lidstaten (waaronder Nederland) dat hebben. Focus moet liggen op het aanpakken van de grondoorzaken van scheve machtsverhoudingen en ongelijkheid. Bovendien moet het FBB **intersectioneel** zijn, dat wil zeggen dat het oog moet hebben voor groepen die (meervoudig) achtergesteld zijn, bijvoorbeeld op grond van leeftijd, gender, seksuele geaardheid, sociaal-economische positie, etnische achtergrond, lichamelijke en geestelijke beperkingen of religie. Een gender- en intersectionaliteitslens moet geïntegreerd worden in alle aspecten van het EU-buitenlandbeleid.
- Met het **Global Gateway** project investeert de EU in infrastructuurprojecten in en economische partnerschappen met landen in het mondiale Zuiden en elders. Zulke projecten moeten uitgaan van **gelijkwaardigheid** en de **daadwerkelijke ontwikkelingsbehoeften** van partnerlanden. Het maatschappelijk middenveld moet nauw betrokken worden bij de planning en uitvoering en het daarvoor bestemde Civil Society Platform moet een mandaat hebben dat minstens zo sterk is als dat van het al bestaande Business Platform. Bedrijfsactiviteiten die onderdeel zijn van Global Gateway mogen alleen gefinancierd worden met ontwikkelingsgeld als ze **bewezen ontwikkelingsimpact** hebben en **geen negatieve impact** hebben op mens, natuur en klimaat in het mondiale Zuiden.
- Het EU-buitenlandbeleid is momenteel sterk gemilitariseerd als gevolg van de Russische agressie tegen Oekraïne. Daardoor lijkt er minder aandacht te zijn voor de grote “soft power” die de EU wel degelijk bezit. Het EU-buitenlandbeleid zou **“soft power” instrumenten** als ontwikkelingssamenwerking, dialoogprocessen, vredesopbouw en waardegedreven interventies centraler moeten stellen, ook in financieringsinstrumenten.
- Om mondiale voedselonzeekerheid te bestrijden moet de EU zich richten op het ondersteunen van **duurzame landbouw en plattelandontwikkeling** in ontwikkelingslanden. Door opleidingen, technologieoverdracht en financiële bijstand te bieden, kan de EU landen helpen hun landbouwsector te ontwikkelen, lokale en regionale voedselketens op te bouwen, de voedselzekerheid te vergroten en armoede terug te dringen. Deze benadering draagt niet alleen bij aan stabiliteit door sociale en economische ongelijkheden aan te pakken, maar kan ook de kans op conflicten verkleinen, omdat voedsel en hulpbronnen voor meer mensen toegankelijk worden.

---

⁶ [OESO DAC](#)

Stop met tegenstrijdig beleid

Maar al te vaak is EU-beleid een obstakel voor duurzame ontwikkeling in het mondiale Zuiden. Dat is niet alleen onrechtvaardig, maar het schaadt ook onze internationale geloofwaardigheid. Daarnaast betekent dit een inefficiënte besteding van belastinggeld, omdat we hiermee ons eigen ontwikkelingsbeleid tegenwerken. Daarom adviseert Partos het volgende:

- Het terugdringen van de negatieve impact van EU-beleid op het mondiale Zuiden is belangrijk voor het wereldwijd bereiken van de Sustainable Development Goals. **Coherentie van het EU-beleid** (Policy Coherence for Development) moet de verantwoordelijkheid worden van de nieuwe voorzitter van de Europese Commissie. Elke Eurocommissaris moet een actieplan opstellen voor het terugdringen van negatieve impact van het eigen beleid op het mondiale Zuiden. Voortgang moet gemonitord worden door een onafhankelijke, a-politieke instelling die geen verantwoording schuldig is aan de Commissie, bijvoorbeeld de Europese Rekenkamer of de Ombudsman. Deze instelling moet ook de impact van al het EU-beleid op het mondiale Zuiden in kaart brengen.
- De Europese Unie moet toewerken naar een economie die om meer draait dan economische groei. De uitgangspunten voor zo'n nieuwe economie zijn onder meer: **leven binnen planetaire grenzen** en respect voor het **welzijn van mens en natuur** wereldwijd, zowel nu als in de toekomst.
- Het is goed dat de EU met een richtlijn voor **Internationaal Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen** komt (Corporate Sustainability Due Diligence Directive). Daarmee worden bedrijven verplicht om risico's op mensenrechtenschendingen en milieuschade in hun hele waardeketen aan te pakken. Alle IMVO-wetgeving moet volledig voldoen aan internationaal afgesproken normen van de OESO en de VN. Er mogen geen uitzonderingen zijn voor bepaalde bedrijfssectoren, zoals de financiële sector. Ook moeten bedrijven waar nodig bijdragen aan herstel van schade, in lijn met deze internationale richtlijnen. De CSDDD moet zo snel mogelijk ingevoerd worden en moet ruimte laten aan EU-lidstaten voor ambitieuzere nationale wetgeving. Een nieuwe Europese Commissie moet de CSDDD volledig uitvoeren en mag deze niet afzwakken. Verder moet IMVO-wetgeving ook daadwerkelijk gehandhaafd worden door een onafhankelijke toezichthouder.
- **Handelsverdragen** en andere akkoorden tussen de EU en ontwikkelingslanden moeten gebaseerd zijn op **gelijkwaardigheid**. De EU moet het mondiale Zuiden ondersteunen bij het voorbereiden van en deelnemen aan onderhandelingen over (handels)verdragen. Het maatschappelijk middenveld, inheemse volkeren en vakbonden in het mondiale Zuiden moeten nauw betrokken worden bij de onderhandelingen over en de monitoring van handelsverdragen. Afspraken in handelsakkoorden over de bescherming van mensenrechten, natuur/biodiversiteit en klimaat moeten juridisch bindend en afdwingbaar zijn. Bovendien moet de EU ervoor zorgen dat handelsakkoorden geen schade toebrengen aan mens, dier en natuur in het mondiale Zuiden en dat ze geen strenge vereisten opleggen aan Zuidelijke landen op het gebied van intellectueel eigendomsrecht, bijvoorbeeld rond medicijn- en vaccinproductie. Handelsverdragen die al afgesloten of in voorbereiding zijn (zoals het EU-Mercosurverdrag of CEPA, het verdrag met Indonesië), moeten kritisch tegen het licht gehouden worden en indien nodig moet de EU deze verdragen opschorten.

- **Oneerlijke handelspraktijken** in risicosectoren zoals textiel moeten aangepakt worden. De EU mag assertiever zijn bij het aankaarten van tekortkomingen rond duurzame ontwikkeling bij handelspartners.
- Landen in het mondiale Zuiden moeten steun krijgen om te voldoen aan Europese eisen voor **toegang tot Europese markten**, zodat de voordelen van handel wederzijds zijn. De Europese Commissie en EU-lidstaten moeten zich in multilaterale organisaties zoals het IMF inzetten voor eerlijke handelspraktijken die duurzame ontwikkeling van het mondiale Zuiden stimuleren.
- Subsidies vanuit het **Gemeenschappelijk Landbouw Beleid** (GLB) mogen niet leiden tot oneerlijke concurrentie met landen in het mondiale Zuiden. De EU dient deze landen actief de mogelijkheid te geven om hun markt voor landbouwproducten te beschermen tegen goedkope Europese importproducten.
- De Europese Commissie moet lidstaten aanspreken als zij nog steeds **belastingontwijking** faciliteren. Betreffende lidstaten moeten met een actieplan komen om zulke belastingconstructies versneld af te bouwen.
- Onze behoefte aan **grondstoffen**, bijvoorbeeld ten behoeve van de energietransitie, mag niet ten koste gaan van ecosystemen en lokale gemeenschappen in het mondiale Zuiden. Daarom moet de EU werken aan een *just energy transition*. Dat wil zeggen dat respect voor mens, natuur en klimaat voorop moet staan bij grondstoffenwinning en dat lokale gemeenschappen gehoord moeten worden bij de vormgeving en uitvoering van grondstoffenbeleid. Tegelijk met duurzame winning moet de EU vol inzetten op het opbouwen van verwerkings- en industriële capaciteit in het mondiale Zuiden. Verder moet EU-beleid rondom circulair grondstoffengebruik gepaard gaan met (financiële) transitiesteun voor ontwikkelingslanden, zodat negatieve gevolgen zoals het wegvallen van (fossiele) banen opgevangen kunnen worden.

Versterk het maatschappelijk middenveld

Een sterk maatschappelijk middenveld is een voorwaarde voor een goed functionerende, vrije en democratische rechtsstaat met een duurzame en inclusieve economie. Dit geldt niet alleen voor landen in het mondiale Zuiden maar ook voor EU-lidstaten. Daarom adviseert Partos het volgende:

- Maatschappelijke organisaties in het mondiale Zuiden en ook in de EU hebben steeds meer moeite om hun werk goed en veilig te doen. Juridische beperkingen of zelfs fysieke bedreigingen en geweld zetten deze actoren onder druk. Daarom moet de EU een actievere rol spelen bij het behouden en creëren van **ruimte voor maatschappelijke actoren**, waaronder mensenrechtenverdedigers, milieu- en natuurbeschermers, dissidenten, organisaties die werken aan gendergelijkheid en seksuele en reproductieve gezondheid en rechten. Dat kan door het faciliteren van laagdrempelige toegang tot EU-financiering voor lokale maatschappelijke organisaties, training en capaciteitsopbouw van maatschappelijke actoren en steun voor democratiseringsprocessen. EU-delegaties in het buitenland mogen assertiever zijn in het agenderen van toenemende onvrijheid bij de lokale overheid.
- Het maatschappelijk middenveld bestaat uit en werkt met betrokken burgers. Daardoor weet het welke problemen er spelen en kan het creatieve oplossingen aandragen. Bij het opstellen, uitvoeren en evalueren van beleid moet de EU doorlopend **maatschappelijke**

organisaties raadplegen, zowel in het mondiale Zuiden als op het Europese continent. Waar mogelijk dient de EU zoveel mogelijk directe steun te geven aan organisaties uit het Zuiden.

Vang mensen ruimhartig en human op

Verschillende EU-lidstaten, met Nederland voorop, roepen de EU steeds luider op om ontwikkelingssamenwerking te gebruiken voor het tegenhouden van mensen aan de Europese buitengrenzen. Het gaat om mensen op de vlucht voor oorlog en geweld of op zoek naar een beter leven vanwege armoede, droogte of overstromingen. Door wereldwijde crises zoals klimaatverandering slaan steeds meer mensen op de vlucht en is een human opvangbeleid belangrijker dan ooit. Degenen die nu het hardst roepen dat we deze mensen niet kunnen opvangen, hebben in het verleden ook het hardst bezuinigd op onze asielopvang. We kunnen wel degelijk een veilige haven zijn voor mensen op de vlucht, als we structureel investeren in goede opvang.

- Ontwikkelingsgeld is bedoeld voor de **verbetering van leefomstandigheden van mensen in het mondiale Zuiden** en het **aanpakken van de grondoorzaken van conflict**, niet voor het tegenhouden van mensen op de vlucht. Bovendien is dit inefficiënt gebruik van ontwikkelingsgeld. Mensen op de vlucht of op zoek naar een beter leven laten zich namelijk niet makkelijk tegenhouden, zo blijkt uit wetenschappelijk onderzoek. Migratiegerelateerde uitgavennormen voor EU-ontwikkelingsinstrumenten (zoals de 10%-norm voor het Neighbourhood, Development and International Cooperation Instrument) moeten daarom van tafel.⁷ Deze instrumenten kunnen zich beter volledig richten op het aanpakken van uitdagingen als voedselonzekeerheid en genderongelijkheid in ontwikkelingslanden. Evenmin mag ontwikkelingssamenwerking dienen als lapmiddel bij de financiering van asielopvang in EU-lidstaten zelf.
- Ontwikkelingssamenwerking en handelsbeleid (zoals het Algemeen Preferentieel Stelsel) zijn **niet bedoeld als ruilmiddel** in onderhandelingen over vluchtelingendeals of het terugnemen van migranten met landen aan de randen van Europa.
- Het bouwen van hekken en muren langs de **buitengrenzen van de EU** mag niet uit de EU-begroting gefinancierd worden. Dit maakt legale migratie nog moeilijker en speelt mensensmokkelaars in de kaart.
- Er wordt veel gesproken over het stimuleren van ‘opvang in de regio’, terwijl zulke opvang allang realiteit is: wereldwijd wordt 85% van de vluchtelingen opgevangen in een buurland.⁸ De EU-Turkijedeal uit 2015 wordt alom geprezen en als voorbeeld gebruikt voor toekomstige deals met Afrikaanse landen zoals Tunesië, Libië en Rwanda. Zulke deals gaan echter gepaard met duizenden doden als gevolg van gevaarlijke overtochten, mensonterende omstandigheden in opvangkampen en schending van de meest basale mensenrechten.⁹ De EU moet zich **uitspreken tegen nieuwe vluchtelingendeals** waarbij de veiligheid en rechten van vluchtelingen niet gegarandeerd kunnen worden (zoals de deal

⁷ [CONCORD Europe \(2019\)](#)

⁸ [VluchtelingenWerk Nederland](#)

⁹ [Amnesty International NL \(2023\)](#)

met Tunesië).¹⁰ In plaats daarvan moeten EU-lidstaten zelf ruimhartige en menswaardige opvang bieden. Een eerlijke verdeling van vluchtelingen over alle EU-lidstaten is daarbij cruciaal. Nederlandse ambassades moeten de mogelijkheid krijgen om asielaanvragen te behandelen en tijdelijke visa te verstrekken.

Stop de klimaatcrisis

Op de klimaattop in Sharm-el-Sheikh in november 2022 speelde de EU een cruciale rol in het overeind houden van de afspraak om de opwarming van de aarde te beperken tot 1,5 graad. Helaas concludeerde het IPCC onlangs dat het behalen van dit klimaatdoel snel uit zicht raakt.¹¹ Het mondiale Zuiden is buitengewoon kwetsbaar voor klimaatverandering. Zo kampt de Hoorn van Afrika sinds 2020 al met aanhoudende droogte, mede veroorzaakt door klimaatverandering.¹² Hierdoor kampen ruim 20 miljoen mensen met acute voedselonzekeerheid en honger. Dit soort rampen zal alleen maar toenemen als we klimaatverandering geen halt toeroepen. Daarom adviseert Partos het volgende:

- EU-lidstaten moeten hun **broeikasgasuitstoot sneller verlagen**. De VN secretaris-generaal Guterres roept OESO-landen op om per 2040 al klimaatneutraal te zijn. Deze transitie moet eerlijk zijn en negatieve effecten voor milieu en mensenrechten mogen niet afgewenteld worden op ontwikkelingslanden. Om de klimaatdoelen te halen moet de EU stoppen met subsidies voor fossiele activiteiten (waaronder fossiele exportsteun, conform de Glasgowverklaring) en haar lidstaten oproepen om hetzelfde te doen.
- EU-lidstaten moeten hun afspraak nakomen om, bovenop hun ontwikkelingsbudget, geld vrij te maken voor **klimaatsteun aan ontwikkelingslanden**.¹³ Focus daarbij moet liggen op steun aan de meest kwetsbare gebieden (bijvoorbeeld kleine eilandstaten) en groepen. Minstens 50% van de klimaatsteun moet gaan om klimaatadaptatie, dat wil zeggen het verminderen van kwetsbaarheid voor klimaatverandering. Daarbij moet niet alleen gedacht worden aan “traditionele” adaptatieprojecten, maar bijvoorbeeld ook aan onderwijs en voorlichting in ontwikkelingslanden over klimaatweerbaarheid. De EU moet adaptatiegeld verstrekken in de vorm van giften en niet in de vorm van leningen.
- De EU en haar lidstaten moeten zich inzetten voor adequate, publieke financiering voor de **compensatie van klimaatschade** in partnerlanden, in de vorm van overdrachten (bijvoorbeeld een loss and damage fonds). Zulke compensatie moet bovenop bestaande ontwikkelingsbudgetten en klimaatfinanciering komen.
- De Europese belasting op import van koolstofhoudende producten (CBAM) mag de ontwikkeling van het mondiale Zuiden niet schaden. Opbrengsten uit **CBAM** moeten gebruikt worden voor de klimaatprioriteiten van Zuidelijke landen, zoals het vergroenen van de (export)industrie. De EU moet Zuidelijke landen nauwer betrekken bij besluitvorming en implementatie van CBAM.

---

¹⁰ [VluchtelingenWerk Nederland \(2023\)](#)

¹¹ [NOS \(2023\)](#)

¹² [The Guardian \(2023\)](#)

¹³ [Official Journal of the European Union \(2010\)](#)